

الزامات جهش تولید با مشارکت مردم / ۱۲ گام برای تحقق شعار سال

جهش تولید برای دومین بار است که از سوی مقام معظم رهبری به عنوان راهبرد سال نام گذاری می شود اما با این تفاوت که اینبار پای مردم نیز برای تحقق آن به میان آورده شده است.

جهش تولید برای دومین بار است که از سوی مقام معظم رهبری به عنوان راهبرد سال نام گذاری می شود اما با این تفاوت که اینبار پای مردم نیز برای تحقق آن به میان آورده شده است.

به گزارش خبرنگار مهر مقام معظم رهبری بعد از گذشته ۴ سال دوباره موضوع جهش در تولید را به عنوان شعار سال برگزیدند اما این بار تاکید ویژه ای نسبت به مشارکت مردم در تحقق این جهش داشتند.

تحقق جهش قابل توجه در تولید کشور مستلزم فراهم شدن ملزومات و بستری است که باید مد نظر مسؤولان نهادهای مختلف و سیاست گذاران باشد.

مقام معظم رهبری وقتی نسبت به حضور مردم در تحقق این امر تاکید دارند به این معنا است که نمی توان از بخش دولتی توقع خاصی داشت به این مفهوم که نمی تواند آستین را بالا زند و در امر تولید در عالی ترین درجه بپردازد بلکه تنها باید شرایط را برای ورود بخش مردمی در قالب تعاونی ها و اجرای درست اصل ۴۴ قانون اساسی فراهم کند. اما الزامات تحقق این شعار برای ۲۶۳ روز آینده چیست و دولت باید چه فعالیتی را در این سال انجام دهد تا در نهایت بگوئیم سال ۱۴۰۳ سال موفقی در تحقق این شعار بوده است.

تأمین سرمایه در گردش بنگاه های تولیدی

تأمین سرمایه در گردش بنگاه های تولیدی همواره یکی از بنیادی ترین نیازهای تولید بوده و هست. موضوعی که به ویژه در شرایط سخت و حساس کنونی که به شدت تولیدکنندگان را تحت فشار قرار داده، باید در اولویت برنامه های دولت قرار گیرد. اعطای تسهیلات بانکی به بنگاه های اقتصادی طبق یک برنامه مشخص و عملیاتی لازمه کمک به چرخه تولید و جلوگیری از رکود یا تعطیلی بسیاری از واحدهای تولیدی و به ویژه کمک به تولیدکنندگانی است که با برنامه، هدف و ایده های نو و عملیاتی وارد عرصه تولید شده اند یا پژوهشگران و شرکت های دانش بنیان که طرح های عملیاتی و نوآورانه مورد نیاز کشور را مایلند به عرصه تولید وارد کنند.

استفاده از حداکثر ظرفیت صندوق های سرمایه گذاری برای طرح ها و پروژه های تولیدی از ابزارهای مهم تأمین سرمایه تولید است که باید پویایی کافی به این عرصه سرمایه گذاری تزریق شود. جهش تولید یعنی یک کار عملیاتی در یک زمان کوتاه که اتفاقی بزرگ را رقم می زند.

توجه به بنگاه های تولیدی در قالب تعاونی

بنگاه های کوچک و زودبازده از بخش های بسیار مهمی است که فعال سازی و حمایت از آنها باید در دستور کار دولت و مسؤولان قرار گیرد، چرا که نگاه ویژه به این بخش می تواند اتفاق بزرگی را در عرصه رشد تولید رقم بزند. از مهمترین مشکلات این بخش تأمین مواد اولیه با قیمت و کیفیت مناسب و خرید ملزومات و ماشین آلات مورد نیاز با قیمت و شرایط مناسب است که به ویژه در شرایط تحریم و نوسانات ارزی، تولیدکنندگان را با چالش جدی مواجه کرده است. اگر مشکلات این بخش مرتفع نشده و موانع موجود رفع نشود، بخش بزرگی از ظرفیت کشور که در این بخش نهفته است مغفول می ماند. تشکیل بنگاه های تأمین کننده و توسعه گر در قالب بخش تعاونی با مشارکت مردم همانند تجربه ای که در چین عملیاتی شد می تواند بخش مهمی از دغدغه بنگاه های تولیدی به منظور تأمین مواد اولیه با قیمت مناسب را برطرف و نیز فروش محصولات را تسهیل کند. ضمن اینکه به رشد صادرات محصولات نیز می تواند کمک کند. به این ترتیب بنگاه تولیدی می تواند بیشترین تمرکز خود را بر ارتقای کیفیت محصولات خود بگذارد.

حمایت از کارآفرینان

اما نکته بسیار مهم و اساسی که باید بیش از هر زمان به آن توجه شود حمایت از کارآفرینان و جهادگران عرصه تولید و صنعت

کشور باشد که سال هاست با وجود همه فشارها، چالش ها و ناملايمات با اراده و تدبير و همت والا و نبوغ و تعهدی مثال زدنی چرخ تولید کشور را با دستان توانمند خود چرخانده اند و با ایجاد اشتغال به چرخه اقتصادی کشور کمک شایان توجهی کرده اند. به طور قطع حمایت هر چه بیشتر از این کارآفرینان و کمک به بخش خصوصی و برداشتن موانع حرکتی این بخش می تواند منجر به یک جهش قابل توجه در تولید و تحقق هر چه بیشتر اهداف سیاست های اقتصاد مقاومتی شود. جلوگیری از موازی کاری، حرکت ها و تصمیمات سلیقه ای می تواند بخش عمده از موانع رشد تولید در کشور را برطرف کند. آنچه مسلم است ثبات اقتصادی و ایجاد امنیت سرمایه گذاری و فضای امن کسب و کار و ثبات هر چه بیشتر بازار ارز از زیر ساخت های مهمی است که برای رشد و توسعه تولید در کشور باید فراهم شود.

ورود جریان پول به بخش تولید با پیش بینی پذیر کردن اقتصاد

متأسفانه در سالهای اخیر به دلیل کاهش ارزش پول ملی مردم سعی کرده اند برای حفظ ارزش پول خود به فعالیت های سوداگرانه روی آورند که این یک فعالیت ضد تولید است.

باید نگاه تمام مسئولان به سرمایه گذار و تولید کننده به صورت استراتژیک تغییر کند. نگاه بدنه جامعه، دستگاه های تبلیغاتی، نظارتی، قضائی و قانون گذار نسبت به سرمایه گذار تغییر کند. افراد رانت خوار، سودجو و افرادی که حقوق مردم را تضییع می کنند باید از سرمایه گذارهای پاکدست جدا شوند. از سوی دیگر برخی از قوانین سرمایه گذاری باید تغییر کند. امروز برخی از قوانین خود عاملی بازدارنده بر سر راه تولید کنندگان است.

اعتماد و اعتقاد به توانمندی های داخلی

به وجود آمدن اعتماد به توانمندی های داخلی شرط اساسی به حرکت درآوردن ریل های اقتصاد ملی است. نیروهای جوان، متخصص، با انگیزه و خلاق فراوان در مجموعه اقتصاد کشور سرمایه عظیمی است که تنها با تکیه به این سرمایه می توان مشکلات اقتصادی را چاره نمود. این امر مستلزم اعتماد و اعتقاد کامل مسئولین به توانمندی نیروهای داخلی و فراهم نمودن زمینه ورود این سرمایه عظیم به عرصه اقتصادی است که بدون آن جهشی در تولید کشور محقق نخواهد شد.

توجه ویژه به بازار سرمایه و اصلاح ساختار بورس

با توجه به اینکه از مشکلات اساسی تولید کنندگان تأمین سرمایه ثابت و در جریان بنگاه های اقتصادیشان می باشد، از امکان بازار سرمایه می توان در این جهت بهره برد. اگر چه ساختار بورس در ایران نیازمند اصلاحات اساسی است اما می توان با تشکیل کمیته های تخصصی علمی در این جهت راهکارهایی برای برون رفت از مشکلات موجود طراحی نمود.

امکان تأمین مالی برای بنگاه های خرد و متوسط، تعیین ساز و کار شفاف و کارآمد نظارتی جهت پیشگیری از تخلفات و سو استفاده های مالی، جلوگیری از ورود شرکتهای جعلی و غیر واقعی به بورس، ممانعت از جریان کاذب عرضه و تقاضا جهت حفظ ثبات اقتصادی از جمله این الزامات است.

توجه ویژه به اقتصاد دانش بنیان

مقصود از اقتصاد دانش بنیان آن است که تمام فعالیت های اقتصادی در حوزه تولید، توزیع و مصرف در همه بخش های اقتصادی، مبتنی بر جدیدترین دانش آن حوزه شکل گیرد. این امر ممکن است با دو نوع رویکرد صورت گیرد: اول نهادینه شدن دانش در بدنه اقتصادی، دوم ایجاد شرکت های دانش بنیان و استفاده از نتایج علمی آنها در فرایند اقتصادی.

اهمیت دانش بنیانی از آن جهت است که با رشد تکنولوژی با تکیه بر دانش بومی و داخلی، علاوه بر ایجاد ارزش افزوده بالا، سبب رشد اقتصادی مداوم و پایدار خواهد شد. بنابراین توجه به اقتصاد دانش بنیان نقشی کلیدی در جهش تولید دارد.

نکته ای که باید مورد توجه قرار گیرد این است که برای دانش بنیان شدن تولید در کشور باید همه اجزای اصلی تولید بر مبنای دانش برنامه ریزی و تدبیر شوند.

برای استفاده بهتر و گسترش مجموعه های دانش بنیان جوان و مبتکر لازم است تا نقشه ای جامعه به منظور ترغیب و تحریک تولید محصولات دانش بنیان، دانش بنیان کردن فرآیندها، شکل دهی بازار داخلی صنایع دانش بنیان و تسهیل ساختارها و زیرساخت های صادرات تولید داخلی به عنوان سیاست های تولید دانش بنیان، طراحی و اجرا گردد.

اصلاح سیاست های ارزی

از جمله اولویت های جهش تولید اصلاح سیاست ارزی است. زیرا بر اساس ویژگی بازار ایران، اکثر بازارها به نرخ ارز حساس هستند و هرگونه تغییر قیمت در بازار ارز، اکثر بازارها را دستخوش تغییر و بی ثباتی می کند. لذا ثبات بازارها در گرو ثبات بازار ارز است. و نظارت و کنترل بازار ارز می تواند نقشی اساسی در جهش تولید داشته باشد. به این منظور لازم است که یک نرخ مناسب ارزی تعیین و عملیاتی شود. یعنی باید متناسب با این نرخ، کالاهای اساسی، کالاهای ضروری و مواد اولیه به شبکه تولید رسانده شود.

اصلاح روند خصوصی سازی

خصوصی سازی از طریق افزایش رقابت، بالابردن کارآیی و بهره وری واحدهای اقتصادی می تواند نقش مهمی در جهش تولید داشته باشد. سیاستهای کلی اصل ۴۴ قانون اساسی نیز بر این امر تاکید دارد.

بسیاری از اقتصاددانان کشور، مشکل اصلی اقتصاد ایران را بزرگی حجم دولت و نقش کم رنگ بخش خصوصی می دانند. تجربه های گذشته خصوصی سازی در ایران نتایج مطلوبی در بر نداشته و نتوانسته موجب رشد متوازن اقتصادی و ایجاد اشتغال مولد و رفع بیکاری شود.

شاید مهم ترین اشکال بر سر راه خصوصی سازی عدم توجه به این نکته بوده است که تغییر مالکیت بنگاه های دولتی به مالکیت خصوصی (خصوصی سازی) در صورتی مفید خواهد بود که قبل از آن، اقتصاد کشور از یک محیط رقابتی و یک دولت باتدبیر بهره مند باشد. در غیراینصورت خصوصی سازی بنگاه های دولتی به بحران بیشتر منجر خواهد شد.

دولت با تدبیر خود به جای برنامه ریزی و هدفگذاری برای رهایی از بار مالی شرکتهای دولتی و کسب درآمد، هدف خود را بهبود کارآیی شرکتها قرار می دهد. اتفاقی که در تجربه گذشته خصوصی سازی در ایران مورد کم توجهی قرار گرفت.

خصوصی سازی بدون تحقق پیش نیازهای آن، نه تنها به جهش تولید منجر نمی شود بلکه حتی می تواند اثرات معکوس نیز داشته باشد.

رفع انحصارات

یکی از موانع بسیار بزرگ بر سر راه تولید وجود انحصارات در اقتصاد است. وجود انحصارات از طرفی مانع امکان رقابت و ورود سایر فعالان اقتصادی به عرصه تولید خواهد شد و از طرف دیگر به وجود آمدن رفتار انحصار گرایانه و مدیریت عرضه قیمت های غیر عادلانه شکل خواهد گرفت.

یکی از موارد بسیار مخرب انحصارات، انحصار در عوامل تولید و مواد اولیه تولید است. در فضایی که عمده سرمایه پولی و فیزیکی کشور در انحصار عده خاصی باشد عموم افراد جامعه امکان ورود آزادانه به فعالیت های تولیدی را نخواهند یافت. وجود انحصار در مواد اولیه تولید نیز تصمیم گیری تولیدکنندگان را دچار مشکل می کند چرا که هر روز ممکن است شاهد کاهش عرضه و تأمین مواد مورد نیاز تولید باشند. لذا از وظایف مهم و غیر قابل چشم پوشی دولت مقابله جدی با انحصارات و به وجود آوردن فضای رقابتی عادلانه در فضای اقتصاد است.

پیشگیری از رانتهای اقتصادی و اطلاعاتی

یکی از چالش های اساسی که گاه به آفتی ویرانگر در اقتصاد تبدیل می شود وجود رانتهای ویژه خواری ها است. سوءاستفاده از امکانات دولتی و عمومی در موارد متعددی امکان رقابت را در اقتصاد بر هم زده و مانع ورود عموم مردم به فعالیت های تولیدی خواهد شد.

در این میان رانت های اطلاعاتی می تواند مفسد بزرگ اقتصادی را به همراه داشته باشد که جهت رونق بازار تولید کشور لازم است سازو کار جدی مقابله با این امور طراحی و اجرا گردد.

مبارزه با فساد اقتصادی

فساد در اقتصاد، اعتماد تولید کنندگان را از بین می برد و اجازه تحقق جهش تولید را نخواهد داد. زیرا فساد گسترده موجب از بین بردن فرصت رقابت عادلانه و سبب افزایش شرایط نابرابری برای فعالان اقتصادی می شود. از این رهگذر فساد تبعاتی مانند پایین آمدن رشد اقتصادی، کاهش سود دهی فعالیت های تولیدی، هدایت سرمایه های سرگردان به سوی بخش فاسد و در نهایت کاهش حجم سرمایه گذاری های تولید محور خواهد داشت. مخصوصاً اگر فساد سازمان یافته و شبکه ای باشد اجازه اعمال سیاست ها را از دولت خواهد گرفت.

با بررسی موضوع مبارزه با فساد در سایر کشورها می توان گفت شفافیت و دسترسی آزاد به اطلاعات، تقویت دولت الکترونیک، اطلاع رسانی درباره وظایف دستگاه های ناظر برای مقابله با فساد به مردم، متناسب شدن مجازات ها با میزان جرم و اصلاح ساختار بروکراسی و همچنین چابک سازی سیستم اداری، می تواند در کاهش فساد کمک کند.

برای تحقق شعار سال ۱۴۰۳ می توان علاوه بر ۱۲ موضوع ذکر شده عناوین و موضوعات دیگری را نیز بر شمرد اما به گمان کارشناسان و صاحب نظران علم اقتصاد به نظر می رسد اگر دولت بخواهد به شعار سال توجه کرده و آن را عملیاتی کند باید این موارد را در اولویت خود قرار دهد که با توجه به اینکه برخی از این موارد عملیاتی شده به نظر نمی رسد کار چندان پیچیده و سختی در پیش روی دولت باشد.